

LÄNSSTYRELSEN
GOTLANDS LÄN

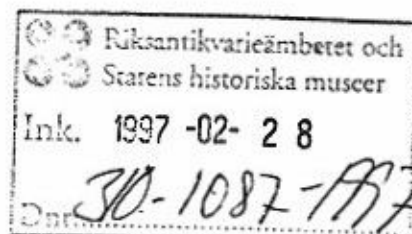
BESLUT

1997-01-15

221 - 2588 - 95

Livsmiljöenheten/Kultur

L1496

Byggnadsminnesförklaring (BM) av fastigheten Biskopen 3, Tranhusgatan 32 i Visby

Visby innerstads stadsplanestruktur och bebyggelse utgör ett unikt exempel på hur två ekonomiska expansionsperioder, hansatiden och 1700-talets andra hälft, avspeglas i en välbevarad stadskärna. Den sammansatta bebyggelsemiljön, speglade gångna tiders byggnadsskick, gör innerstaden till ett synnerligen märkligt bebyggelseområde. Fastigheten Biskopen 3 med bostadshus från 1700-talets andra hälft ingår som en värdefull del av bebyggelsemiljön i de norra stadsdelarna.

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1 § första stycket lag (1988:950) om kulturminnen mm denna fastighet för byggnadsminne (BM).

BM-förklaringen av ovan angivna fastighet skall omfatta bostadshuset (1), uthusen (2 och 3) samt den tillhörande tomten enligt bifogade karta och skyddsföreskrifterna nedan.

BYGGNADSBESKRIVNING

Byggnaden (1) är ett envåningshus uppfört i trä med skiftesverkskonstruktion och inredd vind. Taket är beklätt med äldre enkupigt lertegel. Skorsten, stuprör och vindskivor är av koppar. Volymen och den huvudsakliga exteriöra utformningen är från 1700-talets mitt och välbevarad. Mot gården finns dock en mindre, senare tillbyggnad för badrum och köksfarstu. Snickerierna är av äldre typ och grönmålade. Fastigheten ligger på en mycket hög ljusgrå putstad kalkstenssockel. Mot sockeln är fogad en karakteristisk utvändigt kalkstens-trappa med enkelt smidesräcke, och lagd längs med huset. Ovanför dörren finns den gamla adressskylten med äldre rotebeteckning kvar.

Bottenvåningens rumsindelning är i stort intakt, en mellanvägg är borttagen. Interiört finns det två kakelugnar och en järnspis som är infogad under den gamla spiskåpan.

På tomtedelen mot S:t Nikolaigatan finns två gårdshus. Det finns inga uppgifter om det ursprungliga utseendet. Idag har de faluröd stående panel med papptak och gröna fönster. På dasset (3) som ligger närmast bostadshuset finns återanvänt 1700-tals smide och beslag.

1997-05-02
Ås...
Kopier till BTH-res/mey

På dasset (3) som ligger närmast bostadshuset finns återanvänt 1700-tals smide och beslag. Det andra gårdshuset (2) är på långsidan mot S:t Nikolaigatan reveterat med äldre spritputs, som ger ett ålderdomligt och autentiskt intryck i gaturummet. Uthuset har in mot gården förnyats, sannolikt även stommen. Från S:t Nikolaigatan leder en inkörsport med dörrblad och överliggare av trä in på gården.

Tomten har en gång varit indelad i två fastigheter, vettande mot vardera gata Tranhusgatan - S:t Nikolaigatan. Tomterna slogs dock samman före år 1888 enligt tomtkarta från detta år. I början av 1900-talet ingick även grannfastigheten åt söder i den aktuella tomten. I kartan från 1936 har tomten återigen det utseende som visades år 1888.

SKYDDSFÖRESKRIFTER

Länsstyrelsen meddelar enligt 3 kap 2§ lagen (1988:950) om kulturminnen mm följande skyddsföreskrifter:

1. Ovan angivna byggnader 1-3 får inte rivras eller till sitt yttre byggas om eller till. Inga förändringar får heller ske vad gäller tak- och fasadmaterial eller övrig exteriör utformning.
2. I huvudbyggnadens (1) inre får inte göras ingrepp i eller ändring av stomme, bärande konstruktioner, rumsindelning och väggar samt skorstensstock.
3. I huvudbyggnadens (1) inre får heller inte göras ingrepp i eller ändring av underliggande äldre tak- och golvmaterial eller fast inredning som spegeldörrar, listverk, bottenvåningens båda kakelugnar och järnspisen.
4. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vid underhålls- och reparationsarbeten får endast traditionella och till byggnaderna anpassade material och metoder användas. Utförandet skall ske på sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
5. Den tillhörande tomten skall hållas i sådant skick att byggnadsminnets utseende och karaktär inte förvanskas.

KOMMENTARER TILL SKYDDSFÖRESKRIFTERNA

Avsikten med skyddsföreskrifterna är att exteriöra förändringar eller interiöra förändringar, avseende i punkt 2 och 3 ovan omtalade delar, ej skall ske. Därför är även mindre förändringar av exempelvis markbeläggning, plank och port, uppsättning av anordningar som antenner, räcken, skärmtak, altaner, markiser, skyltar, lampor m m tillståndspliktiga och får endast utföras i samråd med länsstyrelsen.

Före underhåll eller restaurering skall kontakt tas med länsstyrelsen, Livsmiljöenheten/ Kultur. Råd om åtgärder ges av länsstyrelsen. Till beslutet bifogas länsstyrelsens förslag till riktlinjer för framtida upprustningsarbeten.

Även för BM prövas bygglovpliktiga åtgärder på sedvanligt sätt i kommunens byggnadsnämnd. Stadsarkitektkontoret bör kontaktas i osäkra fall.

Om det finns särskilda skäl får länsstyrelsen enligt 3 kap 14§ lag om kulturminnen m m lämna tillstånd till ändring av byggnadsminnet i strid med skyddsföreskrifterna.

ÖVRIGT

Lydelsen i detta beslut har efter samråd med Riksantikvarieämbetet ändrats något jämfört med tidigare förslagen lydelse. Ändringarna är av redaktionell karaktär, sakinnehållet är detsamma.

EV ÖVERKLAGANDE AV BESLUTET

Detta beslut kan överklagas hos länsrätten, se bilaga. Beslutet skall enligt 3 kap 21 § lagen om kulturminnen m m tillämpas utan hinder av att ev talan förs mot beslutet.

BESLUTANDE M M

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Thorsten Andersson.
Föredragande har varit länsantikvarie Marita Jonsson.

Förberedande handläggning har utförts av antikvarierna Tor Sundberg och Anette Westin.
I den slutliga handläggningen har även deltagit förste länsassessorn Nils Strehlenert.

Thorsten Andersson

Marita Jonsson

Kopia
RAÄ
Byggnadsnämnden
Gotlands Forsal
Kulturnämnden

Kopia av lagakraftvunnet beslut
RAÄ
Lantmäterimyndigheten
Gotlands Forsal
Byggnadsnämnden
Planenheten
Länsantikvarien

RIKTLINJER FÖR FRAMTIDA UPPRUSTNINGSRARBETEN (Förslag)

Vid framtida underhåll av fasaderna bör dalbränd stubbtjära användas.

Utbyte av dåligt virke skall ske med återhållsamhet. Endast de dåliga bitarna sågas/hugges ur och friskt, oimpregnerat kärnvirke lusas i/fälls in. Sammansättningar med plugg ses över. Virket skrapas så endast lössittande bitar försvinner, mindre sprickor kittas i med linoljekitt. Större sprickor lagas med infällt trä.

Snickerierna ommålas i ursprunglig färgsättning med linoljefärg.

Skrapning och grundmålning med ren linoljefärg spädd med balsamterpentin. Kittlagning och därefter två strykningar med ren linoljefärg. Färgsättning görs i samråd med länsstyrelsen. Äldre färgspår kan ge vägledning vid färgsättning.

Plåten kring skorstenen bör på sikt tas bort och skorstenen putsas med rent kalkbruk. Vindskivorna bör även de avlägsnas när de är uttjänta och ersättas med nya av tjärstruket kärnvirke.

De två fönstren på vindsplanet kan vid en eventuell restaurering bytas ut mot spröjsade fönster av traditionellt utseende. Utförs i samråd med länsstyrelsen.

Takfönstret mot Tranhusgatan bör på sikt tas bort eller bytas ut mot ett mindre, i äldre utförande, gärna ett återanvänt gammalt takfönster.

Adressskylten över dörren sitter skyddad på ursprunglig plats och bör inte målas eller bättras i. Eventuell restaurering bör utföras av konservator efter bedömning av åtgärder.

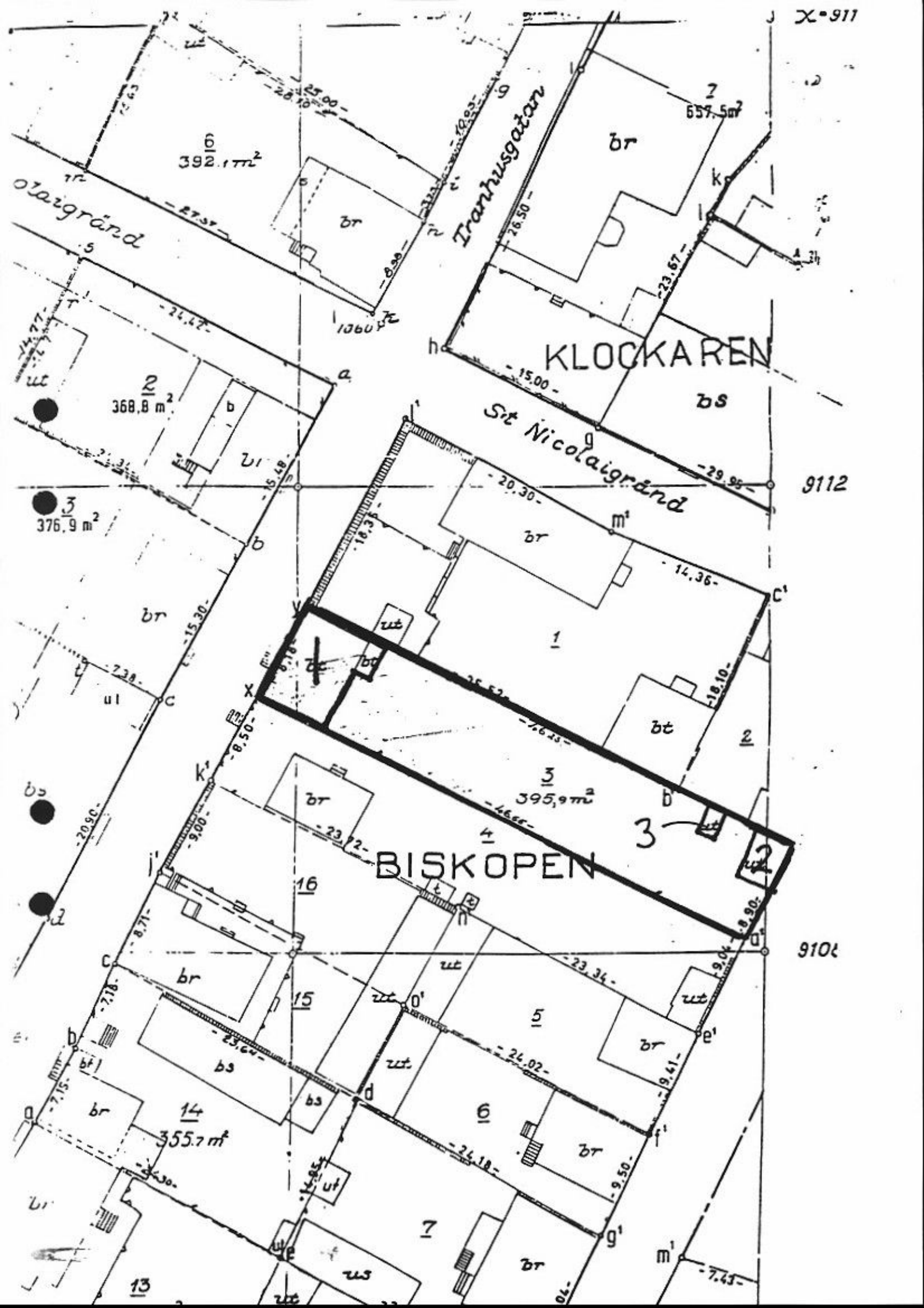
Cementklacken på södra fasaden, nere vid syllen bör på sikt tas bort för att inte det skall uppstå fuktskador.

Plastfärg som täcker takbjälkarna i kökstaket bör på sikt varsamt avlägsnas (torrskrapning). Om målningar eller målningsfragment påträffas avbryts arbetet så att konservator kan ta ställning till vidare åtgärder.

Gårdshuset behöver ses om ordentligt. Det större mot S:t Nikolaigatan är kraftigt fuktskadat och behöver åtgärdas: undersöka att taket är tätt, byta ut skadade partier och ev skadliga färgtyper. På den putsade väggen mot gatan är det önskvärt att behålla så mycket som möjligt av äldre kalkputs. Därför bör cementlagningarna avlägsnas och endast annan skadad lös puts försiktigt knackas ned. Putsen lagas med ren kalkbruk med lika sammansättning som sittande puts. Avfärgas med ren kalkfärg.

Gårdsporten bör restaureras, rötskadade partier ersättas med identiska kopior. Utförande enligt ovan.

(Observera att ändring som strider mot BM:s skyddsföreskrifter kräver länsstyrelsens tillstånd. Bygglovpliktiga åtgärder prövas hos kommunens byggnadsnämnd).

9112

9106

KLOCKAREN

BISKOPEN

Olaigränd

Trarhusgatan

S:t Nicolaigränd